Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шеран денз ★ ЕРА, 17 АПРЕЛЬ, 1986 ШУ. ★ № 46 (7237). ★ Мах 3 кеп.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа пленум

БЕРРИГА НИЗ—ЛАЬРХIАР КХОАШДАРА

ХьалхагIа хоам бан ма хилара, «КПСС XXVII съезда итогашна областной партийни организаце цун решени кхоачашъяра дола дезкхараш» яха доклад йир КПСС — ЦК члена, парте Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева.

КПСС XXVII съезде могабир мохк социально - экономически дегIаболаабелгза списдара КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленум ницкъ, новкъость М. С. Горбачева белгалдаьккха ма хиллара, из цун керттера политически итог а хилар. Из ницкъ чакхбаьккхаро парте обкомагара, горкомашкарен, районашкарен, юхььанцар ма партийни организацешкара ца дIаьцна цар йоIа бокъ оллангара эргабаьккхийра. Иза яхилга да парте организ ченаша КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума ницкъ кхоачашбара хьоькъал лоаттаре безнира, кердадар лахарен новаторствен уйланца бахи безнира. Таханачара пленума денкар да цу тактически дегIазхулгIа сихдарен лаьтта машар чIоагIбарен стратеги оттаяь бокхха бекъ тохкам до шийна — ницкъ а кхетадеш дувц хIара саго хI а да йохийташ парте оттаяь планаш кхоачашъяра тIехь хьадачен мехкар эргаболарен тIехьосамеш хьинарг позици лацар бокхха лоарIхIама хилар.

Съедде ма яра йиIир пекатитар процесс, хьалха дIахьязашка дахара новкъарде ешш мел дар; ленински хьисапе ниIса аьлча политични кулгалдара, боахама мехкан эргаяхкара, организацион ийдийно - кхетамеи балха стиль, формаш, методаш кердар, хIанса яръьяй. Парте хьайийлар советски общественна хьалхашка керда таронех пайда эцара, дIахьехкар цун таронех пайда эцара, хIама кхолларг, мехка экономически, IнIма-техническин духовни потенциала низаш болх бе долладелIата-ра хьайда бола ниIса.

Сценаре экономически социальни дегIай о а л а р а Керттерча лостамашка хьежи бIаьнера чакхболаш шолгIа йиккха еза мел хIама производственни потенциал, из дикагIа хилийта еза, шозза лаккъе еза кIаманан доход, 2,3—2,5-за лаккъе еза кIаманан оьсарре.

Из деш белгалдаккха доагIа сихдалара программа духьхьала экономически сферо хьалхара тоьъм беш йоаьдир, мелла лоарIхIама из яле а.

Сихдала дезаш хилара керттера чулоцца ба общественни прогресса керда тоIам-ашар. КПСС ЦК Политически доклада тIа ма аларе, из «эгтара гергарча а пирспективина, политически идеологически, чурчен арахьарчен», «вай еррига проблемаш дIоагIа да».

Съезда ницкъ кIоарта тешам болийта сага новкъосташ дарах. ХIама хьадара царна хьаллде лелорах, парте оттадаьр хьадда практически кхоачашдарах, еррига чекъхьега хьежи, юхььанцар, городской районни партораниацей, советски органий, общественни организацей балха тIа уж кхоачашъяра нахъанн средташ кхоастараш дIоарIхIамегIа. ГIулаьр дац хIама. Уьхаза дIоагIа хьайда эца беза кепаIоазонах, радиохи телевидениехь, лаьрхIа йолча пропагандистски группех, политически экономически образование системех. Партийни документаш дIадовзийтача доккха дахьа лаца деза съезда делегаташа.

ХIинне а белгалдаккха бе-шам бар са-ма йолх беча хьана доладан ахьдола документинги томалера дина бе-ча организаторски политически балхаца бийзаваьна бакъахьа хилар, дагалатта динкадар хьинаре хьайдача гIулдикхийца кхоачашде дезаш хилар.

Пуццца дубзадена бюро членаш, обкома секретаршн гергарчара хана вIашагIкхета беза министерствайн ведомствайн коллегишша, йокъкийча предприятей, учреждений кулгалхоша, хьалхара лаггза проблемаш ювца езаш, хIама цун тIехьарIа комплекса дерригача доакъошна съезда решенеш кхоачашъяра дола гIулаккхан чIоагIдеш партийно - хозяйна а, профессионально - хозяйна а, творческий районни пленумаш, юкъьанцарчан парторганизацейка собранеш е еза.

КПСС XXVII съезде могабир мохк социально - экономически дегIаболаабелгза списдара КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо ладьа ницкъ, новкъость М. С. Горбачева белгалдаьккха ма хиллара, из цун керттера политически итог а хилар. Из ницкъ чакхбаьккхаро парте обкомагара, горкомашкарен, районашкарен, юхььанцар ма партийни организацешкара ца дIаьцна цар йоIа бокъ оллангара эргабаьккхийра. Иза яхилга да парте организ ченаша КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума ницкъ кхоачашбара хьоькъал лоаттаре безнира, кердадар лахарен новаторствен уйланца бахи безнира. Таханачара пленума денкар да цу тактически дегIазхулгIа сихдарен лаьтта машар чIоагIбарен стратеги оттаяь бокхха бекъ тохкам до шийна — ницкъ а кхетадеш дувц хIара саго хI а да йохийташ парте оттаяь планаш кхоачашъяра тIехь хьадачен мехкар эргаболарен тIехьосамеш хьинарг позици лацар бокхха лоарIхIама хилар.

Парте перспективни комитета биорос перспективица, эгтара дарIхIамегIа декхар лаьрхIар экономика дегIайболаеча да, йоаца тенденцеи хьадда дIаьлаьрах. Хоьш ма дийр ю цIесдинан производственни дIаьхьашца къхьега дургдола нтташ езараш нах вай хилар. Цо духха цIенхаттара экономически, социальни политически дехкар а, хIама дIоагIа гIулаьхаш хьалхьеду. Балха боаш дуккха нах хиларо общественни къхьегама оьсдаран боарам бе-ша хьегаш доходаш яхара, тунездтана, спекулянца, тIаьхьожам боаташ йоIа стхдичетво доаттаара тIа ду.

Парте обкома биороси республика Министрий Советои оттаяь Нохч - ГIалгIай АССР къхьегама а, республика Керттерча лостамашка хьежи, бIаьнера процесс, дIахьязашка дахара новкъарде ешш мел дар; ленински хьисапе ниIса аьлча политични кулгалдара, боахама мехкан эргаяхкара, организацион ийдийно - кхетамеи балха стиль, формаш, методаш кердар, хIанса яръьяй. Парте хьайийлар советски общественна хьалхашка керда таронех пайда эцара, дIахьехкар цун таронех пайда эцара, хIама кхолларг, мехка экономически, IнIма-техническин духовни потенциала низаш болх бе долладелIата-ра хьайда бола ниIса.

Съедде ма яра йиIир процесс, хьалхьашка дахара новкъарде ешш мел дар; ленински хьисапе ниIса аьлча политични кулгалдара, боахама мехкан эргаяхкара, организацион ийдийно - кхетамеи балха стиль, формаш, методаш кердар, хIанса яръьяй. Партие

БЕРРИГА НИЗ—ЛАЬРХІАР КХОАЧАДАРА

(Доллалур 1-ча оагІо тІа).

фуаш 120 млн. а 140 млн. а. Кхьастта термам тІабахийта беза хьайбай продуктинность лакхьара, уьг тІера на дувлийтара, цар продукцин йоьелера геттара жІезийдера.

Колхозашкен совхозашкен хьайбай боахамашкен интенсивни дегІабоалабарна, цхьаъ проишлениний продуктивностей а бахача нахъа а тІоннга долчча боахамашта духхаьга тІо де деза.

Съезде белгалдаьккхар производстве интенсификаци яра керттера средствица а Іилма-техничеки прогресс ахьна. Дувшар да Іилмай техникин керда харагІдьнарашш юкъе а кхуллалу, хьакъа боахама кІоарга реконструкци елга, цун авангардни лостамашка прорывашш елга, боахама механизмаш управленне системаш перестройка елга.

Хьайбай боахама продуктивность лакхьара эпхьа керттерча хьалех цаІ — доьзаш дІадаьлар. Аьлларг, цхьаъ дакккнарга Іаузийтйачча хьакккийча материально-техничеки средствааш боагІаш бола хьалха. Хьакъа тІехьа тІекхаьа диллача 80—85 процент мара хилад хІара шера кийчу доахьар, хІаьта концентрированнаш дараш ах мара Іалашдан, геттара тоъаш хилад белок.

1986 шера хІара колхоза а совхоза а лаьрхІа белгалдаьд массе тайна доахьар дахаш а кийлера а хьадда Іулаккхан. ХІанз декар ер-нах латт ашьа, из латт хьатІадоагІача Іан іа-ра хьайбанна 20 центнер гаргта доакъара единица кийтьяьрах.

Кхьастта термам тІебахийта беза кхьча доакъараш тІа хьана хІара хьайбанна 5 тонн а кхы дукхагІа а доакъара сакхІаш хьалхарчу кварталашца а областаш а цоай лоаме хилара, цоай балхах бухсоцца хьакхулачун хьаькара цар бехнтоъкан аьбара хьа-ттьяьна. Цу тІа тІемаш-тІалам, колхозий, совхозий, мотт-терча органий боьхьонаш шерттера, боалам лелкаре а доал ара а за-ттьяьна стимулаш шерра юкъейоалараяра, хозрасчета лоаркхІан лакхьара тІадерзадь Іулаккхан хьакъастина.

КПСС Центрийн Комитета а СССР Министрий Совета а социалистин сан-публике хІанз чакхдоалаш, латт агропромышленни комплекса доал дара организ-ваІанарІІохьнийра. Хьалъ республикански агропромышленни комитет, 14 райони агропромышленни объединени. Белгалдьд юрташ социально - экономически дальче товарра де дезараш. Кердош, организаци, енний комплексаша доал дара, ла-нировани а финансированни а яра ерриг боьхоналш.

Цунна цхьана белгалаккха деза, республика агропром, цхьайолу предприятеша, объединенеша доагІа дара болх ВІаштІехьбоанихча Іулаккхан ергадалькхин. Агропрома органаша, цар ваьдалаш хьалда практически дехкараш ихоачадечча бехнтоъкам майрра дІатІа-шаш, шоашта Іаннача тухсташ а дерттіа доал дан.

Хьалъа боахам дегІахьулар сиздара болча пьайбо продиаех партийни организаценнара, боахамний кулгалчоцшара керда ча Іалашдан Іола проблемаш оьалнгара денз эргалха кьоастеаера, Іилманен технологи-ческа, техникин механизаци а яра ерриг боьхоналш.

Цунна цхьана белгалаккха деза, республика агропром, цхьайолу предприятеша, объединенеша доагІа дара болх ВІаштІехьбоанихча Іулаккхан ергадалькхин. Агропрома органаша, цар ваьдалаш хьалда практически дехкараш ихоачадечча бехнтоъкам майрра дІатІа-шаш, шоашта Іаннача тухсташ а дерттіа доал дан.

Хьалъа боахам дегІахьулар сиздара болча пьайбо продиаех партийни организаценнара, боахамний кулгалчоцшара керда ча Іалашдан Іола проблемаш оьалнгара денз эргалха кьоастеаера, Іилманен технологи-ческа, техникин механизаци а яра ерриг боьхоналш.

Цунна цхьана белгалаккха деза, республика агропром, цхьайолу предприятеша, объединенеша доагІа дара болх ВІаштІехьбоанихча Іулаккхан ергадалькхин. Агропрома органаша, цар ваьдалаш хьалда практически дехкараш ихоачадечча бехнтоъкам майрра дІатІа-шаш, шоашта Іаннача тухсташ а дерттіа доал дан.

Съезде белгалдьккхар производстве интенсификаци яра керттера средстваш а Іилма-техничеки прогресс ахьна. Дувшар да Іилмай техникин керда харагІдьнарашш юкъе а кхуллалу, хьакъа боахама кІоарга реконструкци елга, цун авангардни лостамашка прорывашш елга, боахама механизмаш управленне системаш перестройка елга.

Хьайбай боахама продуктивность лакхьара эпхьа керттерча хьалех цаІ — доьзаш дІадаьлар. Аьлларг, цхьаъ дакккнарга Іаузийтйачча хьакккийча материально-техничеки средствааш боагІаш бола хьалха. Хьакъа тІехьа тІекхаьа диллача 80—85 процент мара хилад хІара шера кийчу доахьар, хІаьта концентрированнаш дараш ах мара Іалашдан, геттара тоъаш хилад белок.

1986 шера хІара колхоза а совхоза а лаьрхІа белгалдьд массе тайна доахьар дахаш а кийлера а хьадда Іулаккхан. ХІанз декар ер-нах латт ашьа, из латт хьатІадоагІача Іан іа-ра хьайбанна 20 центнер гаргта доакъара единица кийтьяьрах.

Кхьастта термам тІебахийта беза кхьча доакъараш тІа хьана хІара хьайбанна 5 тонн а кхы дукхагІа а доакъара сакхІаш хьалхарчу кварталашца а областаш а цоай лоаме хилара, цоай балхах бухсоцца хьакхулачун хьаькара цар бехнтоъкан аьбара хьа-ттьяьна. Цу тІа тІемаш-тІалам, колхозий, совхозий, мотт-терча органий боьхоналш шерттера, боалам лелкаре а доал ара а за-ттьяьна стимулаш шерра юкъейоалараяра, хозрасчета лоаркхІан лакхьара тІадерзадь Іулаккхан хьакъастина.

КПСС Центрийн Комитета а СССР Министрий Совета а социалистин сан-публике хІанз чакхдоалаш, латт агропромышленни комплекса доал дара организ-ваІанарІІохьнийра. Хьалъ республикански агропромышленни комитет, 14 райони агропромышленни объединени. Белгалдьд юрташ социально - экономически дальче товарра де дезараш. Кердош, организаци, енний комплексаша доал дара, ла-нировани а финансированни а яра ерриг боьхоналш.

Цунна цхьана белгалаккха деза, республика агропром, цхьайолу предприятеша, объединенеша доагІа дара болх ВІаштІехьбоанихча Іулаккхан ергадалькхин. Агропрома органаша, цар ваьдалаш хьалда практически дехкараш ихоачадечча бехнтоъкам майрра дІатІа-шаш, шоашта Іаннача тухсташ а дерттіа доал дан.

Хьалъа боахам дегІахьулар сиздара болча пьайбо продиаех партийни организаценнара, боахамний кулгалчоцшара керда ча Іалашдан Іола проблемаш оьалнгара денз эргалха кьоастеаера, Іилманен технологи-ческа, техникин механизаци

БЕРРИГА НИЗ—ЛАЬРХІАР КХОАЧАШДАР

(Нистеделар. Дохлаург 1, 2-га оагІоне тІа)

Съезда решенешкара цІенхаштта выводаш е декхарийла я республика комсомольски организацеи а. Производствена интенсификаци яра дешаш къестадеча кагирхой майрагІа юкъекхувла, пар творчески инициатива дегІахувла, балхи берригача доакъошкара бехитохкам лакхе — ништа да комсомола декхар.

Корта болхаш тоабе бе-заш ба паччахьалхенте общественни органини болх а.

Вайна массаза а дагалатта деза кхъеларамзкой, квалифицировани специалистех когтІортолга ца йой, партийни комитеташка лхьакка тІама дулургдоцилга. Цу юкъе гІолла кхаЙле яц, обкома дуккха болча членашца обкома аппарата болхлой пленумий заседенешка мара вІашагІбетталуш ца хилар. Хьаьта обкомо чуболгІа КПСС обкома бюрошен секретариатан мах бах вартвоаца гІо де могаргдола республика халкъа боакъема, лаккх квалифицикаци йола специалисташ. Хьагучох дика дагрдоладеш да парте обкомерча НТП-гІа йолча совета болх тоабелга. ЦІаьнан колхоз проблемаЙх шоай предложенеш юкъейолаеш ухе чакъгІахара гІо ден цар йиш хургІолаш парте областной комитета членех массазара е хан лаьрхІа мецеех болхлой труппаш вІашагІйоххилга.

Парте балха, берригача мехка вахара лаккха нравственни, духовни лаьккье дика гІулакхаш дара бокъонах маьхьа тІа дохьал ПСКК XXVII съездо.

Творчески къъеларам, лаккха организованности дисциплинех, хІараме — болхлочо а колхозхоч а, инженера. Инламанхоч, управленне сфера, партийни, советски, боакъема органни болххина, цхьаьнга юкъера ца воалеш, массане а — ше кхо ца вен болх белга — из да парте планаш, съезда решенеш вахаре ихоачашъера верттера хьал.

Вай планаш хала а йохкий а я. Бакъда, уж ихоачашъолургІойлаш е е еани а я. Цу гІулакха хоадам болдаш йола условн я Інламтехнически прогресс сихъера къъегама коллективий низ тІабепобедара партийни организацеи организацеи юкъединдар доаръзаргІа ца боалийташ лаьккбелга, болаш боачв низаьн таронекн биззагІа пайда нйелга, сага фактора активзаци елга.

Муъха да сона, Нохч-ГІалгІай областной партийни организаце КПСС XXVII съезда исторически решенеш ихоачашъера тІехьа цахадаш къъосам доаттабе специалистарах, шийтталгІча пятилетка задацеш ихоачашъера, коммунистически строительстве верда тоамаш дахьа юкъе юкъе шеко йоаццан къъелгамхой. ДІаьхувларзхиларах ух пленума доакъашоЙ, республика берригача коммунистий цІерагІа КПСС Центральни Комитет тешае.

Дийцача деша йола пленеш къъелл КПСС Грозненски горкома къъларча секретара, парте XXVII съезда делегата В. А. Куценко.

Парте XXVII съезда пленешна, аьлар ца, еннай вайна къъаьта йола перспективаш. Цар деллаш урагуотта. ду творчески къъеларам, тІаьхьа сакхетам эргабаккхара, ДІадех керда проблемаш кийса къетеалера, дукхаха хана дена хувца ца луш ЬайсаГІача уйлаита ах оалилга.

Съезд хинначул тІехьа-ГІарча хана къъеларамхошца хиннача дукхаха беседаша, горкоме уцача письмоца тешаш коммуниста, берригача гроненаша съезда, решенеш къаллоацаш хилараХ.

Ух пленуме йъча доклада тІа хьаьккнаш практически гІулакхаша съезда мецаш къъехкара доза дахьаш. Дувцар да, салангара денз дицаничча хьисанеп дерригача хостамашца уьдцаш делга.

Хьалаете а хІанзала хьа из даь дац вай. Хьалхашца оттадь дакъа вай. Хьалхашца къегоех йола продукци ара-хецдича 1,6—2,1 сона дукхагІа хилийтар, хІаьта къъелхарча квартале шозза ше-шиъеннай из соахча хиннаЧул, керттерча дазъе «Грознефтеоргсинтез» объединене инициатива да ца-лараХ. Хіара шера 4 процент тІаьхьетІга еза продукцеи, хІьъта городо тІаьхьетийтар духьъал 2,1 процент мара яц. Іхо предприяти тІехьаюсаи я, паччахьалкхен лаи ихоачаш ца еш йола нтаи нехаш па яйдача а. Производствена техника кердаяккара планаш ихоачашъера хьинаре болх бан дуккхача куГалхошца.

Моттигашка уьттаю планаш доагІ - доагІа доакъош дегІахкувлара йолча генеральни схемана юкъелъара дезаш уьзалуш хьалхашца уьттадеш министерстваштеел ведомстваштеел. Уж халонаш га а туш. парте горкомен рІрайонашен хьалгІ Інламтехнически прогресса дарца тІа Грознера ерриге сферашца социально - экономически дегІахкувлара сихдара йола советаш. Цу органо хьаьта цу дегІахкъера перспективни планаш ишйъера дола текущи ца тІехьалаьца йиш йоаца а денаш, боагІача боарама-тІа бе болабу болх.

Цунца ихьана керттерча терказм тІабохийт ерригача партийни организацеи балха стиль эргаяккхара, цун дегІахкувлара йолча проблемаЙх шоай предложенеш юкъейолаеш ух чакъгІахара гІо ден цар йиш хургІолаш парте областной комитета членех массазара е хан лаьрхІа мецеех болхлой труппаш вІашагІйоххилга.

Парте балха, берригача мехка вахара лаккха нравственни, духовни лаьккье дика гІулакхаш дара боакъема, лаккха организованности дисциплинех, хІараме — болхлочо а колхозхоч а, инженера. Инламанхоч, управленне сфера, партийни, советски, боакъема органни болххина, цхьаьнга юкъера ца воалеш, массане а — ше кхо ца вен болх белга — из да парте планаш, съезда решенеш вахаре ихоачашъера верттера хьал.

Вай планаш хала а йохкий а я. Бакъда, уж ихоачашъолургІойлаш е е еани а я. Цу гІулакха хоадам болдаш йола условн я Інламтехнически прогресс сихъера къъегама коллективий низ тІабепобедара партийни организацеи организацеи юкъединдар доаръзаргІа ца боалийташ лаьккбелга, болаш боачв низаьн таронекн биззагІа пайда нйелга, сага фактора активзаци елга.

Муъха да сона, Нохч-ГІалгІай областной партийни организаце КПСС XXVII съезда исторически решенеш ихоачашъера тІехьа цахадаш къъосам доаттабе специалистарах, шийтталгІча пятилетка задацеш ихоачашъера, коммунистически строительстве верда тоамаш дахьа юкъе юкъе шеко йоаццан къъелгамхой. ДІаьхувларзхиларах ух пленума доакъашоЙ, республика берригача коммунистий цІерагІа КПСС Центральни Комитет тешае.

Дийцача деша йола пленеш къъелл КПСС Грозненски горкома къъларча секретара, парте XXVII съезда делегата В. А. Куценко.

Парте XXVII съезда пленешна, аьлар ца, еннай вайна къъаьта йола перспективаш. Цар деллаш урагуотта. ду творчески къъеларам, тІаьхьа сакхетам эргабаккхара, ДІадех керда проблемаш кийса къетеалера, дукхаха хана дена хувца ца луш ЬайсаГІача уйлаита ах оалилга.

Съезд хинначул тІехьа-ГІарча хана къъеларамхошца хиннача дукхаха беседаша, горкоме уцача письмоца тешаш коммуниста, берригача гроненаша съезда, решенеш къаллоацаш хилараХ.

Ух пленуме йъча доклада тІа хьаьккнаш практически гІулакхаша съезда мецаш къъехкара доза дахьаш. Дувцар да, салангара денз дицаничча хьисанеп дерригача хостамашца уьдцаш делга.

Хьалх

Историе оагIош

Художника зийнар

«Ноэч-ГIалгIайче российски изобразительни искусствен яза тема хIанз а гьяне я ёнIдеце яла. Цун къьхьевнье кIзаигдукха хIама дувцаш я вовзаш волча эрсий художникна Дмитриев-Кавказский Лев Евграфовича творчество. Хъьта из башка дика живописец бIеьшу хьалха гIалгIай ломмашка хинналга ховрашш кIезига ба.

Кубанерча цIьан станице ваь вола кз (1849 шера) гайтайпарча къамех болча наьха барт кхеташ хьажина прогрессивни традиции йолаш болча Ставропольски гимназе дешьашIеш юхььанца, хIьта цун тIехьарIа цо дийшад Художествай Академе. Цига Iомаьй Дмитриев-Кавказске графически живописи. Йоккха талант йолаш волчонаш Л. Е. Дмитриева 1878 шера «I степена классически художникн» яз цIи лу цунна» ший тайпан цIера тIетох «Кавказский» яхь дош. Из цо дац ишта тайпан цIи йолаш болча художникаш белгалвалар духьа. Массе хана Петербурге ваханн ше эале а, Лев Евграфовича цIанкха а йиццаш ше хьажьяна мотиш. Из массе-стезаца вогIа Кавказе. Цун творчества юхье кIезига мотиш а лацац Кавказо.

1880 шера 8 августан юхье (март-апрель бIеттешка) из хинна» Ноэч-ГIалгIайче а. Вай кIай шийна дика йовзаш хилар хьалхочахь, массехь башка дика лъ гравюраш я цун «Кавказера хIамай художественни альбомаш тIе.

Цу сурташкен царна кIанзарча юозошкен диллача цу зана гIалгIай ломмашка (Грузера Военно - Грузински новкъе вогIаш) шъырча Ноэчкен город Грозней Орга чIожки хинна из. Чьяхенарча шин ноэчочун ноэчий кьоначу кхалсаран графически ше портреташ хIаьеьй, шин врача уллача ноэчий цхьан юртара кешьмаш, Орга чIожара «ноэчий тIий» яха сурташ дехкад цо.

«1880 шера 8 апрель» ва яхна кIал а хъьеь"кхы цхьа гравюра я я. Цу тIа да гIалгIайчу экIайрахочун сурт. Сурта кIал ишта йоазув дьыд. Хи хоадбаь ягIача юхье тIа тхоIайна вагIа из сер. Кьыдеяна из шер холчу да сурт. Из IохIайна вагIача тIехьашкаьа я нах чубака гIала, ерддекех яь ны! а ягIаш. ГIалгIаца тIетулл тIай кхекха кIай. Вонккача сага кIайченна модж-мекхи из кхий вIаш товш да. Цунна тIадухь цхьа тишш чоьнь, бус тIа репродукци.

ДИЦЛУРГДОАЦА ХIАМА

Цхьа моллагIа доаца ши памятник — Э. Тельмана Пушкин яхача городе (Ленинградски область) дегIаьрг. В. И. Ленина Эйслебене (Германски Демократически Республика) дегIарг. Цар истори дIадоладелар Сийлахь - боккха Даймехка тIом болча шерашка.

...1943 шера гитлеровцаша шоаш дIалъьлаьча Пушкинера Владимир Ильич Ленина бронзови скульптура лоаладелар дагахьа Эйслебене дIаяхьийтар. ЦхьабакъдолаIаш тIом символ санна Эйслебене дитар. Хъьта Майсфельдски металлургически комбината кхъьсагамхоша Пушкин яхача города доттагIала тIагIолла совгIата лаьрхIа немецки коммунистий баьчча Эрнст Тельмана скульптура ялар.

В. И. Ленина памятник кIалхара даьккхарчита юкье хинчаь Мининна Валентине Евгеньевна а (Шестакова). Ленинградски областерча пахаца гитлеровщаца Германе каторжни балхаш де дIайохийтача хана кхуьу йоагIа йиIиг хинчаь из.

Цу цIера шерашка хиннар цIакхха дицлургдоацаш дегчу дижкад цунна. Дицлургдоацаш шерашка ленинградски шинлашка хьехаш хинчаь Валентина Евгеньевна, хIаьта тIаьна Пушкине яхаь йола пенсе яха салоIаш я, цхьабакъда хьалха санна сатийна ягIа ца ловча цо бокха болх бу гагарикхоша интернационални хIотта» ГДР» яхача доттагIлен Общества Ленинградски отделене правление член я ма. Валентина Евгеньевна каст-каста хул пионерски дружина Э. Тельмана цIи лелаеча № 403 йолча пушкински комсомольски цIоло. Цу школе бераша революционера - интернационалиста вахарх, балхах дувцаш йоаI материаш кхочушделлью. Цунна кончера сага тIаьлла тIагIерьгьр антифашистски къоьвсама историна а Германски болхлой кIласса бIьчча а хетавлла школьни интернационални музее гулъью.

СУРТА тIА: В. Е. Минина (Шестакова) э. Сельцовера пионеркан дуцu тIема шерашка антифашистага гойтача деналах.

О. ПОРОХОВНИКОВА
суртIу,
ТАСС фотохроника.

МАТВЕЕВА РАДОСТЬ

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ, «КОСМОС» ЯХАЧА КИНОТЕАТРЕ ДУВЛА!

«Россе историн оагIонан экранна тIа» цIи йолча рубрикагIа хьокхарадоаца «Матвеева дегагIозлье» яхача кердача широкоформатни художественни фильмата хьажа.

Кинолента оттадаьлъ Щербин Бориса приморски Кълдбаседера келаш дечарна хетавлча дувларий мотивах.

Сценаре авторан: И. Попловская, В. Соловей.

Режиссер И. Попловская.

Ролаш ловзаю: Адомайтис Регимантасера, Галкин Борисера, Егорова Натальяса, Булгакова Майяса, кхьчьар.

Фильма премьера хуттург

17 апрелe 15 сахьати 30 минути йьлча. 18 апрелe денз — 9—11—13—15—17—19—20 сахьати 45 минути йьлча хьокхарIда.

Хьалхарчу билеташ дохнаш йола кассаш йийлла я.

ТЕАТРЕ-ПРЕМЬЕРА

Саги цун гIулакхи, самалаь эхьэдел а. Цу дерригех лаьца дувц М. Ю. Лермонтова цIерагIча республикански эрсий драматически театра «Пеххьара посетитель» яхача В. Дозорцева пьесах оттаьлча спектакло. Цо режиссер я Кутузова Лариса.

...Кхоана министралла чоагIвеш вола, бакъда, тахан замминистр вола саг ва, шо-шоай гIулакх дахьаш бакъха нах тIаийбеш. Цо тIаьц тIехьхьаравар. Из ва реставратор. Цхьаннена а латташ вац из, цхьаьнга Хlама дехаш а вац. Цо суд ю тесса а бе-балхха ца тетаха а гIулакх леладелар, карьерхьама, нах-ловзаш ца хилара.

Бокхьалларг альсча, кхоана министр хила везачу семадаьккна ший эхь да ала мегаргдолаш да из реставратор ер волча вар. Цо цунга чIала ерриг дахачул, хинначун. Цо дагадохийт цунна, ше леладелаьр. Иу, шийна хьалхашка эттача хаттара, кхычунгара хьадеха гIо доацаш, жоп дала дезар из ше ва. Хьа вахар нийса хиннад, вахаа везача тайпара хьо хьажа а вьхьаь, нагахьа ца хиннад из харцахьа, гIалат долаш ма дьыд аз ашна уйла дер чу иа йоссаш хьо вусарташ де, тIаьхьа кхоана министр хила везача, медицина профессора цхьан сага — Ермакова дехарна ший эздел. ахьхьаь а дохнаш гIулакх дир. Цун тIехьха дIадоладелар вок гIалаташ. Уйла цаеш, цар чулоацам бовза бе-зам бовцаш, дувца вьхьар донккий хабараш, Iилманхоша, кхыча цIихезача наха оалаш хиннар юкье а доаладелл ше вьхьаь, нагахьа гIерташ дувцар дьлсса къамьлаш... Ухьаза самадьлар ЭХЬ, — ер волча хьа а вена регтаторгора хьалтар: «Ру ден вьхIан хьо хIанзаца. нагахьа санна Iайха дувцачох хьо хье тешаш — ца хилча, трибуна тIера ца! а дуладаш, леладер вхьдар а долаш?».

Пьеса а спектакль а автораш зритель ихетаве гIерт: харцо, тийша болх, нийса доацар бехнтохкаме ца озап диса йиш йоаIилгах.

М. ТУТАЕВА.

Республикански совещани

Уьх деношна КПСС Ноэч-ГIалгIай обкома политически пранящесне ЦIагIа хинлар Ноэч - ГIалгIай процесне министерствоаи ирофессионально технически образованно управленеи ший къьнь КПСС XXVII съезда решенеша дIа ма дехкаьра «республикерча дешаршкоша тIема - патриотически интернационални, атеистически ихетам балара болх тоабара» яхача темах йола республикански совещани.

Совещани хьайийлар парте обкома Iилман дешпара заведенеби отдела заведующе П. И. Громова.

Ювцача темах докладаш йир Ноэч - ГIалгIай АССР просвещене министра С. М. Моптаева, республикенски профессионально - технически образованне управленне начальника А. Е. Кучерова.

Пренешна кхьамсаран Зир Ноэч - ГIалгIай пачхьалкхен университета педагогикан психологеи кафедра заведующе, кандидата педагогически наукаш В. Кан-Калика, пигарча, Iилман атеизма изфедра заведующе Д. Межидова, Пахранерча СПТУ-14 директора Ю. Арапиева, ишта кхыбараша.

Совещане дакъа лаьцар Ноэч - ГIалгIай АССР Министрий Советан председателя заместителя Т. У. Махмудхаджиеваь.

Т. АМИШЕВА.

ДУККХАЕЗА ХЬЕХАРХО

ДIайолаелар урок. Хьехархочо дувцачунга ладувгIинн, сатийна дагIар берашн. Уьгун ше цIагIа Соагlаилгаца, № 8 йолча бархIшерарча школе математика хьехаш йолча Гандалоева Нурдина Хьапиат.

Школа йистеьлькхкачул тIехьагIа, 1968 шера Ноэч-ГIалгIай педагогически института физико - математически факультете деша эттар Хадишат. Тешшаме ший деккар кхоачандешш, ший кина ца ихобеш, хьаьлаЛ кхьехьаги хьайогIа - из уих вурийтта шера.

Ший балха дукха методаш, дукха формаш ййла а ломадь а йьлнай из. Хьара бера ше-ший оамал а гонзал а йолча хов хьехархочунна, цудухьа, царна берригга теркам тIабоккхийташ, хIара дешархочочунца бе боагIгIача бесса, ший предметах ши дикагIа IаIкхетавеш, болх бу цо.

Безаме кхьамаьл дош санна, берашна — массанера а хьхинаре болх байташ дIахьу цо хIара ший урок.

Цу школе болх бечь къонча хьехархочоца боккха пайда эцаргболаш я цун урокаш. Шийна ховр, дайзар, ше ломадаьр кхо ца массанера дIаларгдолаш кIамаьрша саг а хьехархо а я из.

Из дерригга а дувзаденна дI, ше тIаийца гIулакх цунна девзи хиларца.

Э. ЭСМУРЗИЕВА.

ХЬЕХАРХО

ЦIаьхха хьахиннабаь хьехархочун балханара цун бесам. Зламга йоаIа хана денз шоай цIагIа лайнар да цунна деааденнар, цо тIаийнар а. Дукхача хана денз хьехархочун йолча денз Идрисе Нурдин. Цо хьех вайнаьлъ мотти литературен, цул совгIа, цу школе заьвч а ва из.

Цар юрта юкъера школе эрсий мотти литературен хьехаш ба Хадишата йинначей а — Зиман Совлатн. Зламга йоаIа Зарема Ноэч-ГIалгIай пачхьалкхен университете деша ягIа, — из хуоьга географ.

Зекарг гIулакх деш волча цар вошас ИбрахIима а, цигара цIа ма ваниге, ший дешар дIахо доладеларга вай пединститутера.

ХIара сага ши-ший хул, цун масеара а дага латташ, дунен тIа цо йоаккхача хана вийлургбоагIа. Парех цаI я сона Хаишат. Цунах лаьца дола сай масехь дош чакхдолаш доь сона яздархочун Астафьева Виктора дешнашца: «Вахара наьха тIа боаккхаш, вайна новкъосад дьлча наха баркал оалаш дIаIоргда вай дунен тIа йоаккхача хана». Из барнал як аз а, сай хиннача хьехархочунна — Гандалоева Хадишата.

Э. ЭСМУРЗИЕВА.

КАГИРХОЙ ТЕРКАМГА!

Къахьегама Щеча Байракха орден лелаеча академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкалъта институте дешархойн болх бен бола кагирхойн хьех 1986 шера 20, 27 апреле 10.00 сахьат дальча института Куртерча учебни корпусе хургдолча «Йийлача пагарий дин» деадеча (Революце пр. 21).

Программа:

1. Грозненски мехкалъта институтах, инженерни кадраш нийсархьяр, институте дIаоацалгах йолча кердача болкъонех лаьца дувцар.

2. Предметни комиссей председателий выступленеш.

3. Институте гIолла экскурс.

4. «Студенчески бIаьстий — 86» яхача фестивала художественни самодеятельносте лауреатий концерт.

ПарIатта чува йиш ю.

Справкаш уьх телефонагIа: 2-16-15.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Хьайбай леладар — хьахьегама фронт», (гIалгIай мотталла).
9.00 — «Телезу» (нохчий мотталла).
9.15 — Лоламечь латарех Европин чемпионат. Гречера тренера.
10.45 — «Халиъа ашараш».
20.00 — «Вийса дальъала хийла шун, бераш».
20.15 — «Кердадараш».
20.20 — «Массанена а хIаранена э».
20.50 — «Москва». Кинообозрени.
21.00 — «Ха».
21.40 — Приключенчески фильма экран. «Дийна йоаца ха». 2-гIа серин.
22.45 — «Кердадараш».

18 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Хьайбай леладар тIа».
9.40 — «Дийна йоаца ха». Художественни фильм. 1-гIа серин.
11.50 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Цхьан ден вIашагIкхетадаь». Телевизионни документальни фильма премьера.
15.30 — «Эрсий чIаьнаьш».
15.30 — Хоккенех дунен чемпионат. Сборни ЧССР — Сборни США. 3-гIен период.
18. В. И. Ленина цIерагIча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци.
17.30 — «Зимбабве». Мехках телевизионни очерк — дIа цахкхетана болама лидерах.
17.50 — «Анисий эпаза». Мультипликационни фильм.
18.00 — «Даша тIехьа — гIулакхе». Социально-экономически деках-ваш кхачадена лоаца йолаш. Дахьа лоацаш бо СССР озачен транспортни техникага мелла министра заместитель А. И. Лазарев, АН СССР академикоциологически техникин института директор, депутат Б. Н. Наумов.
18.30 — Хоккенех дунен чемпионат. Сборни Канада — Сборни СССР. В. И. Ленина цIерагIча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. Перерыв йолча хана (19.10) — «Тахан дунен тIа».
21.00 — «Ха».
21.40 — ЦI экрана тIа хьалхарг. «Тимошин» Художественни фильм.
23.15 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуйранера гимнастика».
8.15 — «Ди дина хилда хьа, хьехархоча». Телевизионни документальни фильм.
8.35 — 9.35 — Географин, биологин, английски мотт. Iомабу 1-гIа шу.
10.05 — СПТУ дешархоша. Физика.
10.35, 11.40 — Инстен. 7-гIа кхаьдар.
11.05 — Iилман-довзийтара фильма «Комиссин этюд». «Болдин таишаш».
12.40 — А. П. Чехов. «Хьо йиццаь».
13.40 — «Призвание». Телевизионни журнал.
14.10 — «Спорт. Хьалтта. Вселенни».
14.55 — «Кердадараш».
16.55 — «Дийна Ленин». Документальни фильм.
17.20 — «Хьа анайистош».
17.45 — «Хьа профессин йийлъхьаргIаш». Телевизионни фильм.
17.55 — «Республикера хIамаьрша». (нохчий мотталла).
18.05 — «Нийсарбо» (нохчий мотталла).
18.35 — «Ноэч-ГIалгIайчен дин».
18.55 — Литературни тIаьрахка (гIалгIай мотталла).
19.10 — «Дозанал — Ерриг-союзни ленински коммунистически союзатIинк. КПСС ноэч-ГIалгIай обкома секретаре Б. Е. Тумсова вы ступленеш.
19.25 — «Городи жукшповодгIаро». г. Пензерча жукшповодгIаран шуьйех. 2-гIа передача.
20.00 — «Вийса дальъала хийла шун, бераш».
20.15 — «Дуненн музыкальни культура гIанзера». А. П. Бородин.
21.00 — «Ха».
21.40 — СССР VII композиторий съезда концерт.
22.40 — «Кердадараш».

ХЬАМСАРА КХАЛНАХ!

Шоах хIараяр хоза товш йола ноч, костюм хилийта безам болаш хуо. Мода хIама дIадехача бесса керда дача стилех йоаца костюма, коча, сарафана фасонаш хьокха а хержа а шоана новкъостал дерзда квалифицированни барзнъа доаккхараша.

Тхо шуга хьежк ло боаккха столаш болх бен долча ужх тинашна:

№ 9 йолча «Спутник» — Ленина цIерагIа пр. 16.

№ 14 йолча « Дерригга а хIама тегара» — Ленина цIерагIа пр. 12.

№ 18 йолча «Березка» — Заветы Ильича 183.

№ 20 йолча «Кхалнаха лаьрхIа товараш» — Мира ул. 68.

№ 48 йолча «Комиссионный» — Центральни рынок.

№ 79 йолча «Юбилейный» — Тухачевскен,1.

№ 80 йолча «Богатырь» — Ленина цIерагIа пр. 74/100.

«Промтовары» яха объединени.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

«Химия в быту» яхача № 16 йолча тинн тIа (Центральный рынок) дохкаш да: уйнашта хьенха мора басар; бронза бос бола басар; фо керда доахар; бос бовца лаг; 4С тIа лак; хIама цIенъеш йола «Скайдра», «Санита», «Оксиблеск», «Арита» яха средствеш: «Минутка» яха латташ лIаIйоаха средствеш: хIамаш юттача хана эшаш йола «Триалон», «Пальмира», «Снежана», «Ланольин» яха средствеш;дотох ян изделеш цIенъеш йола средствеш; тайп-тайпарча бесса басар тоаш йола диналенок краснителеш; БФ2, БФ6 яха клейш; КС яха хьамча клей.

«Промтовары» яха объединени.

17 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш, Хаттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Рекламa.
8.40 — 9.00 — Эффективний хьакъегамаш дикача хьалаттен тIехьа». Радиерча.
11.10 — «Вурмузаши уйлаш хьал ца оттар». Беседа (нохчий мотталла).
11.30 — «Микрофонаца Грозне тIелла».
11.45 — 12.00 — «Халиъа тIахьоамаш болх бу» (нохчий мотталла).
17.15 — Передачай программа. Хаттам.
17.16 — «Патриот» (нохчий мотталла).
17.31 — Производстве хьакхалаттаршта концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — КПСС XXVII съезда решенеш болха тIаI «Хьакхалаттен технологи юкъеъкхувлан». Корреспонденци (гIалгIай мотталла).
18.40 — «Атметь». Радиожурнал (нохчий мотталла).
18.35 — 19.00 — Реклама.

УКВ

17.00 — Дialoкн Р. Вардимашвили кулгаздеча вокальнокинструментальни ансамбло.
17.24 — Музыкальни пилюш.

18 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш, Хаттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — З. Чергизбиева нохчашкахь.
11.15 — «Инна производственни».
11.30 — «Патриот» (гIалгIай мотталла).
11.45 — 12.00 — «Коммунистическа воспитанин машарен нахьсъаьнга». Беседа.
15.15 — Передача «Дайнехка сийна, коммунизма цIерагIа». Литературно-музыкальни композици (нохчий мотталла).
17.15 — Передачай программа. Хаттам.
17.16 — «ДоттагIай сезаш».
17.31 — «Цlе сийлаш» (гIалгIай мотталла).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Дешна лецерна — къьхьста терка».
18.40 — 19.00 — «Хьона, Дахьа, сантехчи ю» (гIалгIай мотталла).

УКВ

17.00 — А. Шахбулатова произведенеата юкъера илпеш.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Малиновске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехтохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта бохама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского. 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84, 2-90-66; культуры — 2-64 75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00079. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Малиновске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1534.